

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum potentia generatiua in diuinis dicatur essentialiter vel notionaliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Sed in Deo potest esse generatio huiusmodi, sine huiusmodi, uel alia imperfectione, & ideo nihil prohibet generationem ibi ponere.

Ad octavum dicendum, qd illa ratio procedit de generatione materiali. vnde ad propositum, locum non habet.

Ad nonum dicendum, quod illud quod est obiectum potentie actus uel passive, cuius actio uel passio est cum motu, oportet esse possibile, & contingens: cum omne mobile huiusmodi sit. Talis autem non est potentia generatiua in Deo, ut dictum est: unde ratio non sequitur.

Ad x. dicendum, qd filius Dei non se habet ad potentiam generatiuam, sicut effectus, cum eum genitum, non factum, confiteamur. Si tamen esse effectus, potentia generantis non finiretur ad ipsum, quamuis alius generari filius non possit: quia ipse infinitus est. Quia autem alius filius in diuinis esse non potest, contingit, quia ipsa filiatio est proprietas personalis ipsius, & hoc quo, ut ita dicam, indiuiduatur. Cuiuslibet autem in diuiduo, principia indiuiduantia sunt soli sibi: aliis sequeretur, quod persona uel indiuiduum esset communicabile ratione.

Ad xi. dicendum, qd uerbum illud A uic. intelligendum est, quando id quo recipitur ab alio: non idem numero est in recipiente, & dante: sicut accidit in creaturis respectu Dei. Vnde omne receptum in creatura, est quasi unitas respectu esse diuini: quia creatura non potest esse recipere secundum illam perfectionem, qua in Deo est: sed filius in diuinis accipit a patre eandem naturam numero, quam pater habet: & ideo non procedit.

Ad xii. dicendum, quod filius non habet aliqd realiter diuisum ab essentia quam a patre recipit: sed hoc ipso, quod a patre recipit, oportet in ipso esse relationem, qua ad patrem refertur: & per quam ab eo distinguitur. Ipsa tamen relatio realiter ab essentia non differt.

Ad xiii. dicendum, quod licet eadem natura sit in patre & filio, est tamen secundum alium modum existendi, scilicet cum alia relatione. Et ideo non oportet, quod quicquid conuenit patri, per naturam suam, conueniat filio.

Ad xiiii. dicendum, quod creatura, per hoc quod participant naturam speciei, pertingunt ad diuinam similitudinem: unde, quod aliquod suppositum creatum subsistat in natura creata, est ordinatum ad alterum tamquam ad finem. Et ideo ex quo sufficienter peruenitur ad finem per unum indiuiduum, secundum perfectam, & propriam participationem naturae speciei, non oportet aliud indiuiduum in illa natura subsistere. Sed natura diuina est finis, & non propter aliquem finem. Fini autem congruit, ut coicetur secundum omnem possibilem modum. Vnde quauis ibi in uno supposito perfecte, & proprie inueniatur, nihil prohibet quin etiam inueniatur in alio.

Ad xv. dicendum, quod generatio est species mutationis ex parte illa, qua natura per generationem communicata recipitur in aliqua materia, quae est mutationis subiectum. Hoc autem non accidit in diuina generatione. Ideo ratio non sequitur.

ARTICVLVS II.

Utrum potentia generatiua in diuinis dicatur essentialiter, uel notionaliter.

Secundo queritur. Utrum potentia generatiua in diuinis dicatur essentialiter, uel notionaliter. Et uidetur, quod notionaliter tantum. Potentia enim rationem principii habet, ut pater per definitiones

positas. 5. Metaph. sed principium in diuinis respectu diuinae personae, notionaliter dicitur. Cum ergo potentia generandi hoc modo principium importet, uidetur, quod notionaliter dicatur. Sed dicitur quod significat simul essentiam, & notionem.

¶ 2 Sed contra. In diuinis, secundum Boetium sunt haec duo praedicamenta, substantia, ad quam pertinet essentia: & ad aliquid, ad quod pertinent notionalia. Non potest autem aliquid esse in duobus praedicamentis, quia homo albus non est aliquid unum, nisi per accidens, ut habetur 5. Metaph. ergo potentia generandi non potest in sua ratione utrumque complecti, scilicet, substantiam, & notionem.

¶ 3 Praet. Principium in diuinis distinguitur ab eo, cuius est principium. Sed essentia non debet distinguui: ergo non competit ei ratio principii. & ita potentia, quae rationem principii includit, non significat essentiam.

¶ 4 Praet. In diuinis, quod est proprium, est relatiuum, & notionale: quod uero est commune, est essentialiter & absolute. Potentia autem generandi non est commune patri & filio, sed propria patris: ergo dicitur relatiuum, siue notionaliter, non essentialiter, nec absolute.

¶ 5 Praet. Propria actionis est principium propria forma non communis, sicut homo per intellectum intelligit. Nam haec actio est sibi propria respectu animalium aliorum, sicut & forma rationalitatis siue intellectualitatis. Sed generatio est propria operatio patris in quantum est pater: ergo eius principium est paternitas, quae est propria forma patris, & non deitas, quae est forma communis. Paternitas uero ad aliquid dicitur: ergo potentia generandi non solum quantum ad rationem principii, sed etiam quantum ad id quod est principium, dicitur ad aliquid.

¶ 6 Praet. Sicut potentia generandi realiter ab essentia diuina non differt, ita nec est paternitas: sed hoc non obstante paternitas dicitur tantum ad aliquid, ergo nec propter hoc debet dici, quod potentia generandi, cum relatione significet essentiam.

¶ 7 Praet. In diuinis tria inuenimus, quae rationem principii habent, scilicet, potentiam, & scientiam, & uoluntatem, quae essentialiter dicitur in Deo: sed scientia, & uoluntas non simul significantur cum aliqua relatione uel notionem in diuinis: ergo pari ratione nec potentia. Et sic non potest dici, quod potentia generandi significet simul essentiam ex parte potentiae, & notionem ex parte generationis, sed uidetur quod significet tantum notionem per rationes inductas.

SED CONTRA est, quod Magister dicit 7. dist. primi sententiarum, quod potentia generandi in patre est ipsa diuina essentia.

¶ 2 Praet. Hil. dicit, quod pater generat uirtute naturae diuinae: ergo ipsa natura est generationis principium: & sic rationem potentiae habet.

¶ 3 Praet. Dam. dicit, quod generatio est opus naturae existens: & sic idem quod prius.

¶ 4 Praet. In diuinis est tantum una potentia. Sed potentia generandi dicitur essentialis, ergo & potentia generandi.

RESPON. dicendum, quod circa hoc est multiplex opinio. Quidam dixerunt, quod potentia generandi in diuinis dicitur ad aliquid. Et mouebantur hac ratione. Quia potentia secundum suam rationem est principium quoddam: principium autem relatiue dicitur, & est notionale, si refertur ad diuinam potentiam, & non ad creaturas. Sed in hac ratione uidentur fuisse decepti propter duo. Primo, quia licet potentiae conueniat ratio principii, quod in genere relationis est, tamen id, quod

Tex. 17.

In li. de Tri.

Tex. 7.

Lib. 1. dist. 7.

Ex li. de fy. nodis a meo illius, & per totu li. Lib. 2. c. 27. li. 1. c. 8.

D. 200.

In corp. ar. & ad r. & 7. argum.

corp. 10

corp. 10

corp. 10

quod est principium actionis uel passionis, nō est relatio, sed aliqua forma absoluta. & id est essentia potentie. & inde est quod Phil. ponit potentiam non in genere relationis, sed qualitatē, sicut & scientiam, quamuis utriusque aliqua relatio accedat. Secundo, quia ea quae in diuinis important principium respectu operationis, non dicuntur notionaliter, sed solum ea quae dicuntur principium respectu eius: quod est operationis terminus. principium enim quod notionaliter dicitur in diuinis, est respectu personae subsistentis: operatio autem non significatur ut subsistens. unde ea, quae respectu operationis rationem principij habent, non oportet in diuinis notionaliter dici, alias uoluntas, & scientia, & intellectus, & omnia huiusmodi notionaliter dicerentur. Potentia autem, licet sit principium quodque & actionis & eius quod est per actionem productum, tamen unum accidit ei, alterum uero competit ei per se. not. n. potentia actiua semper per suam actionem, aliquam rem producit, quae sit terminus actionis, cum sint multae operationes quae non habent aliquid operatum, ut Phil. dicit i. Ethic. & 9. Metaph.

1. Ethic. c. 1. & 2. s. 1. c. 15. D. 984.

semper enim potentia est actionis uel operationis principium. Vnde non oportet, quod per relationem principij, quam nomen potentie importat, relatiue dicatur in diuinis. Ipsa etiam positio, ueritati consona non est. Nam si id quod est potentia, est ipsa res, quae est principium actionis, oportet naturam diuinam esse id, quod est principium in diuinis. cum. n. omne agens in quantum huiusmodi, agat simile sibi, illud est principium generationis in generante, secundum quod genus generanti similitur. homo enim uirtute humane nature, generat filium qui sibi in natura humana similis inuenitur. Deo autem patri conformis est Deus genitus in natura diuina. Vnde natura diuina est generationis principium, ut cuius uirtute generat pater, sicut Hyl. dicit. Et propter hoc alij dixerunt, quod potentia generandi significat essentiam tantum. Sed illud etiam conueniens non est. Actio enim quae fit uirtute nature communis, per aliquod sub natura cōi contentum aliquem modum accipit ex proprijs illius principijs, sicut actio, quae debetur nature animalis, fit in homine secundum quod competit principijs speciei humane. unde & homo perfectus habet actum uirtutis imaginatiuae, quam alia animalia, sicut quod competit eius rationalitati. Similiter etiam actio hominis inuenitur in hoc & in illo homine, sicut quod competit principijs individualibus huius uel illius, ex quibus contingit, quod unus homo clarius alio intelligit. Et ideo oportet, quod si natura cōis sit principium alicuius operationis, quae solum patri conuenit, oportet quod sit principium, secundum quod competit proprietati personali patris. Et propter hoc in ratione potentie includitur quodammodo paternitas, etiam quantum ad id quod est generationis principium. Et propter hoc cum alijs dicendum est, quod potentia generandi simul essentiam & notionem significat.

Lib. de Sy nodis circa med.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod potentia importat rationem principij respectu operationis, quae notionaliter non dicitur in diuinis, ut dictum est. AD SECUNDUM dicendum, quod in rebus creatis unum praedicamentum accidit alteri, propter quod non potest ex duobus fieri unum, nisi unum per accidens: sed in diuinis relatio est realiter ipsa essentia, & ideo non est simile. AD TERTIUM dicendum, quod in rebus creatis principium generationis est duplex. scilicet generans, & quo generatur, sed generans quidem per generationem distinguitur a genito, cum nulla res generet seipsum. Sed id quo generans generat, non distinguitur, sed est eodem uirtute, ut dictum est. Vnde non oportet naturam diuinam distinguere, sicut potentia generandi, cum potentia sit principium, ut quo.

In corp. ar.

AD QUARTUM dicendum, quod ratione relationis implicitae, potentia generandi non est communis, sed propria. AD QUINTUM dicendum, quod in qualibet generatione principium generationis principaliter non est aliqua forma individualis, sed forma, quae pertinet ad naturam speciei. Item, non oportet, quod generatum similitur generanti, quantum ad conditiones individuales, sed quantum ad naturam speciei. Paternitas autem non est in patre per modum forme speciei, sicut humanitas in homine, sic enim in eo est diuina natura, sed est in eo, ut ita dicam, sicut principium individuale, est enim proprietatis personalis. Et ideo non oportet, quod sit generationis principium principaliter, sed quodammodo cointellectum ratione supra dicta. aliter sequeretur, quod pater per generationem non solum deitatem, sed paternitatem communicaret, quod est inconueniens.

In corp. ar.

AD SEXTUM dicendum, quod potentia generandi est idem realiter cum natura diuina, ita quod natura includitur in ratione ipsius, non autem sicut de paternitate: unde non est simile. AD SEPTIMUM dicendum, quod scientia, uel uoluntas non est principium generationis, cum generatio sit natura, quae in quantum est actionis principium, rationem potentie habet. Et inde est, quod potentia cōsignificatur cum eo, quod est ad aliquid in diuinis, non autem scientia, uel uoluntas. Ad ea autem, quae sunt in contrarium, de facili patet responsio ex praedictis.

ARTICVLVS III.

Utrum potentia generatiua in actu generationis, procedat per imperium uoluntatis.

Tertio queritur: utrum potentia generatiua, in actu generationis procedat per imperium uoluntatis. Et utrum, quod sic. Hila. enim dicit, quod non naturali ductus necessitate pater genuit filium: sed si non genuit uoluntate, genuit naturali necessitate, quia agens, uel est uoluntarium, uel naturale: ergo pater genuit filium uoluntate. Et sic potentia generatiua per imperium uoluntatis exit in actu generandi. Sed dicebat, quod pater non genuit filium neque uoluntate precedente, neque uoluntate consequente, sed concomitante. Sed contra: Videtur, quod haec ratio sit insufficientis. Cum enim quicquid est in Deo, sit aeternum, nihil quod est in Deo, potest tempore precedere aliquid in Deo existens: & tamen inuenitur, quod aliquid habet ad aliud rationem principij, sicut uoluntas Dei ad electionem, qua eligit iustos, ex hoc solo, quod ab intellectu procedit: ergo quamuis uoluntas generationem filij tempore non precedat, nihilominus, ut uidetur, potest poni principium generationis filij, ex hoc, quod procedit ab intellectu.

¶ 2. Sed contra: Videtur, quod haec ratio sit insufficientis. Cum enim quicquid est in Deo, sit aeternum, nihil quod est in Deo, potest tempore precedere aliquid in Deo existens: & tamen inuenitur, quod aliquid habet ad aliud rationem principij, sicut uoluntas Dei ad electionem, qua eligit iustos, ex hoc solo, quod ab intellectu procedit: ergo quamuis uoluntas generationem filij tempore non precedat, nihilominus, ut uidetur, potest poni principium generationis filij, ex hoc, quod procedit ab intellectu. ¶ 3. Praeterea Filius procedit per actum intellectus, cum procedat ut uerbum. uerbum enim intellectuale non est, nisi cum intelligimus aliquid cogitantes, ut Aug. dicit 9. de Trin. sed uoluntas est principium intellectuales operationis: imperat enim actum intellectus sicut & aliarum potentiarum, ut Anselmus dicit. Intellico enim quia uolo, sicut & ambulo, quia uolo: ergo uoluntas est principium processionis filij. Sed dice-

ccs,